

ROMII LĂUTARI ÎN CADRUL EVENIMENTELOR ORGANIZATE LA CURȚILE DOMNEȘTI ȘI BOIEREȘTI DIN PRINCIPATE*

Cristinel Constantin Roman**

Abstract: *Over time, following visits, diplomatic missions and trips made out of curiosity to know the specifics of peoples, important aspects related to Romanian art and culture were reproduced. Direct witnesses to the ceremonial ceremonies and events at the royal and boyar courts, capture in historical writings the customs and traditions developed within them. In Moldova and Wallachia, in the 17th and 18th centuries, a characteristic identified during the events is the incessant presence of musical groups. These bands were responsible for impressing and creating a pleasant atmosphere for the participants in order to facilitate friendly ties between hosts and guests. The cultural aspects of the ceremonies and events organized at the royal and boyars courts are marked by the Greek-Ottoman influences specific to the historical period. The musical picture of the events was composed of Greek music performed by church choirs, Turkish music performed by the mehterhanea composed of Turkish instruments and later the Christians appear, national music performed by Roma fiddlers organized in groups. The perceived ethnicity present in the Romanian musical culture represents the importance and contribution of the ethnic diversity over time to the enrichment of the Romanian cultural heritage.*

Keywords: Roma, Tradition, Musicians, Mehter, Fiddler, Slaves

Introducere

„...muzica nu este o artă care descrie imagini și situații concrete, ci o artă a gândurilor și a sentimentelor generalizate ...”¹.

---

* Această lucrare a beneficiat de sprijin financiar prin proiectul „Cercetare doctorală și postdoctorală de calitate, inovativă și relevantă pentru piața muncii”: POCU/380/6/13/124146, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

** Doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca; e-mail: cristiroman521@yahoo.ro

„Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca. Series Historica”, LIX, 2020, Supliment, 2, *Lucrările conferinței internaționale online „ROMANIA-ITALIA-EUROPA. Evoluții istorice - Dinamici culturale - Relații internaționale”, 16-18 septembrie 2020*, p. 157-165.

¹ Vladimir Nikolaev Vladimirov, *Convorbiri despre muzică*, București, Edit. Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R. P. R., 1959, p. 15.

Specificul culturii poporului român în perioada de trecere la feudalism a fost unul de sorginte orală, păstrându-se până în zilele noastre forme de muzică, literatură orală, vrăji, descântece, bocete, colinde. Conviețuirea populației băștinașe din teritoriile românești cu diferite triburi în special cu cele slave și cele de origine asiatică care au fost asimilate (ca și populația de etnie rromă) a condus la păstrarea, îmbogățirea și perpetuarea unor practici păgâne favorizând îmbogățirea patrimoniului existent. Caracteristica poporului român de acceptare și conviețuire alături de populații migratoare a condus la realizarea sincretismului cultural și social² fiind posibile definirea particularităților distincte ale cântecului popular românesc. În spațiul cultural românesc, cu preponderență în domeniul muzical, prezența populației de etnie rromă a fost este și va fi una de necontestat.

Deoarece lucrările de istorie au ca scop evidențierea personajelor aflate în centrul evenimentelor se constată o menținere la „periferie” a relatărilor despre rromii care de-a lungul timpului au activat în cadrul acestor spații și care au reprezentat pepiniera evenimentelor culturale. Rromii au fost prezenți pe teritoriile românești, ipotetic, odată cu invazia tătarilor sub conducerea lui Batu Han menționată la 1241³. În cadrul acestor năvăliri rromii aveau statutul de robi și practicantii ai diferitelor meserii printre care și cele de fierari și muzicanți. Odată cu apariția rromilor în teritoriile românești au fost introduse și uneltele de bază cu care aceștia își desfășurau activitatea printre care se aflau și instrumentele muzicale⁴. Prezența rromilor în istoria României este menționată, scriptic, din a doua jumătate a secolului al XIV-lea în cadrul tabloului social și etnic al țărilor române. Relatările istorice despre rromii din spațiul românesc au fost legate de pitorescul vieții acestui grup minoritar, fiind surprinși în diferite ipostaze precum condiția social inferioară, un mod de viață propriu, aspecte care se regăsesc și în prezent. Pe parcursul acestui articol, vor fi abordate aspecte legate de apariția rromilor în teritoriile românești, rolul economic al rromilor lăutari, prezența rromilor lăutari alături de muzicile aflate la curtea domnească.

1. Prezența rromilor lăutari în cadrul societății românești sec.XIV-XVII

---

² Cristian C. Ghenea, *Din trecutul culturii muzicale românești*, București, Edit. Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., 1965, p. 34.

³ Viorel Achim, *Țigani în istoria României*, București, Edit. Enciclopedică București, 1998, p. 34.

⁴ Tiberiu Alexandru, *Instrumente muzicale ale poporului Român*, București, Edit. Muzicală Grafoart, 2014, p. 10.

După apariția rromilor ca meșteșugari, în anul 1384 în Serbia condusă de către țarul Ștefan Dușan, urmează în anul 1385 să fie publicat primul document din teritoriile principatelor în care se menționează dania Mănăstirii Vodița⁵, 3 octombrie 1385/(6894)⁶ către cancelaria lui Dan–Vodă domn al Țării Românești. Prin intermediul acestui document avea să fie recunoscută dania de rromi, denumiți athigani⁷, de la 1269 a lui Vladislav voievod către mănăstirea Vodița a unui ”pământ, acareturi, și 40 de sălașe de ațigani”⁸. Rromii erau împărțiți în trei categorii specifice în funcție de statutul stăpânului, după cum urmează: robii/„țigani domnești”, robii mănăstirești, robii boierești proveniți din danii, moșteniri, zestre, cumpărări, schimburi și prăzi de război, acopereau necesitatea forței de muncă de pe moșia boierilor⁹.

Adaptarea grupului etnic rrom la modul de viață și dobândirea statutului social în cadrul curților domnești, mănăstirești și ale conacelor boierești este specifică lăutarilor care sunt din categoria vătrașilor¹⁰. Muzica practică la toate ceremoniile organizate la curțile domnești avea un caracter religios precum și de divertisment. Relatările despre rromii lăutari sunt rare, asemenea relatărilor despre muzicanții omniprezenți la evenimentele curților domnești încă din secolul al XV-lea când este menționat guslarul¹¹ Gheorghe, venit în Moldova din Polonia¹² la curtea lui Petru Aron (1451-1542;1455-1457)¹³. Un prim rol al muzicii utilizată în cadrul armatelor ne este redată în lupta de la Podul Înalt de la 10 Ianuarie 1475, când armata otomană a schimbat direcția de atac la auzul sunetului de buci¹⁴. Tot în această perioadă la data de 17 Ianuarie 1495 este menționat Mircea Purcel surlarul¹⁵ provenit din familie de boieri din

⁵ Vodița este o mănăstire situată pe valea râului Vodița, la circa 15 km vest de Drobeta-Turnu Severin, județul Mehedinți, conform https://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Vodi%C8%9Ba, accesat 15.12.2019.

⁶ George Potra, *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, ed. Mihai Dascăl, București, 2002, p. 13.

⁷ Thingánō înseamnă în greaca bizantină „a atinge, a tulbura, a emoționa”, a-thingánō, prin particula privativă a, înseamnă „a nu atinge, a nu tulbura, a nu emoționa”, conform <https://limbaromana.org/revista/etimologia-cuvintelor-%C8%9Bigan-%C8%99i-rrom/>, accesat 25.11.2018.

⁸ Alexandru I. Gonța, *Satul în Moldova Medievală Instituțiile*, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 308.

⁹ Viorel Achim, *op. cit.*, p. 34-36.

¹⁰ Eugenia Maria Pașca, Vasile Ionescu, *Rromii în muzica românească - Antologie de texte și sinteze*, Iași, Edit. Artes, 2008, p. 10.

¹¹ Rapsod popular (instrumentist și interpret vocal), la majoritatea popoarelor slave, conform <https://dexonline.ro/definitie/guslar>, accesat 3.03.2020.

¹² Gheorghe Ciobanu, *Izvoarele muzicii românești*, II, București, Edit. Muzicală, 1980, p. 10.

¹³ Melania Boțocan, George Pascu, *Hronicul Muzicii Ieșene*, Iași, Edit. Noel, 1997, p. 13.

¹⁴ Nicolae Grigoraș, *Moldova lui Ștefan cel Mare*, Iași, Edit. Junimea, Iași, 1982, p. 125.

¹⁵ Constantin Bobulescu, *Lăutarii noștrii*, București, Tip. Națională Jean Ionescu & Co, 1922, p. 39.

Nănești comuna Gherghești jud. Vaslui, care se poate să fi deținut și funcția de herald pe lângă statutul de nobil și muzician la curtea domnească¹⁶. Rromii lăutari prin intermediul laturii artistice reușeau să „gâdile urechile românilor”¹⁷ prin repertoriul compus din melodii de durere, de joc. Primele mențiuni despre rromii lăutari din teritoriile românești datează din sec. al XVI-lea¹⁸ când meșteșugurile romilor încep a se dezvolta și datorită faptului că rromii încep să dețină pământ¹⁹.

Menționăm faptul că perioada anilor 1530-1561 în Italia la Tyrol și Cremona, Amatti, Maggini, Guarneri, Antonio Stradivari, Gaspari di Salo și Gaspard Duiffoproucart, au stabilit forma din ziua de astăzi pe care o are vioara²⁰ apărută în satul românesc în preajma sec al XVIII²¹. Aspectul economic în care rromii lăutari au fost folosiți este consemnat în Moldova anului 1570 când Stoica lăutarul cu nevasta sa alături de Ruste alăutar cu familia sunt folosiți de către Bogdan Vodă și Mircea Voievod în daniile pe care și le fac²². Dinga Vornicul, din Moldova condusă de Bogdan–voievod, a cumpărat mai mulți robi meseriași de etnie rromă printre care și Tâmpa alăutar cu familia sa de la comisul Barcan din Țara Românească, cu 4000 de aspri, menționându-se faptul că lăutarii era unii dintre cei mai scumpi robi²³. Acest hrisov realizat în 1570 definește un nou statut social precum și o profesiune care nu a fost evidențiată până la această dată cea de „alăutar”²⁴. În Țara Românească La 1578 /13 decembrie Mihnea Voievod trimitea rromii lăutari la specializare în Turcia, unde a fost trimis și fiul lui Opriș Stoica la Curtu, cobzar turc, pentru a dobândi cunoștințe muzicale, în schimbul unei sume de o mie de aspri, un cal și o ploscă²⁵. Deoarece meșteșugarii deveneau tot mai importanți la curțile feudaliilor iar lăutarii reprezentau o necesitate²⁶ precum și o noutate, boierii români desfășurau activități de comerț cu

¹⁶ Eugenia Maria Pașca, Vasile Ionescu, *op. cit.*, p. 10.

¹⁷ Constantin Bobulescu, *op. cit.*, p. 130.

¹⁸ Eugenia Maria Pașca, Vasile Ionescu, *op. cit.*, p.9

¹⁹ Valeria Costăchel, Petre P. Panaitescu, Ana Cazacu, *Viața feudală în Țară Românească și Moldova (sec.XIV-XVII)*, București, Edit. Științifică, 1957, p. 156-157.

²⁰ Mihail Grigore Poslušnicu, *Istoria Musicei la Români*, București, Cartea Românească, 1928, p. 514.

²¹ Tiberiu Alexandru, *op. cit.*, p. 126.

²² Viorel Cosma, *Figuri de lăutar*, București, Edit. Muzicală A Uniunii Compozitorilor din R. P. R., 1960, p. 14.

²³ George Breazul, *Pagini din istoria muzicii românești*, București, Edit. Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R. S. R., 1966, p. 157.

²⁴ *Ibidem*, p. 158.

²⁵ *Documente privind Istoria României – B. Țara Românească, vol. IV(1571-1580)* [infra: *Documente privind Istoria României...*], București, Edit. Academiei Republicii Populare România, p. 356.

²⁶ Valeria Costăchel, Petre P.Panaitescu, Ana Cazacu, *Viața Feudală în Țara Românească și Moldova*, București, Edit. Științifică, 1957, p. 157.

lăutari de pe urma cărui se obțineau sume importante de bani. La 12 iulie 1590 este menționată cumpărarea lui Opriș alăutariul²⁷ cu 1000 de aspri de argint²⁸ iar în 24 Aprilie 1618 Nica albanezul vinde pe Stan alăutarul cu 2000 de aspri. Este necesar să menționăm că haraciul către turci la acea perioadă era echivalentul a 3000 de aspri²⁹. Particularitățile muzicii românești la curțile domnitorilor au fost schițate de către Paul Strassburgh în primăvara anului 1632, în calitate de oaspete al dlui Leon Vodă domnitor în Țara Românească.

Aflat în drum către Constantinopole în calitate de trimis al regelui suedezilor Gustav Adolf, oaspetele străin evidențiază muzica prezentă în momentul servirii mesei și pe parcursul traseului urmat de către alaiul domnesc format din oaste și popor în drum spre Giurgiu³⁰. Paul Strassburgh reușește să evidențieze prezența a două cete de cântăreți în apropierea domnitorului care interpretau la instrumente cu coarde și vocal cântecul popular denumit de către acesta „patrium Carmen”³¹. Constantin Stolnicul Cantacuzino face diferența dintre muzica instrumentală și cea vocală specificând existența lăutarilor și a altor interpreți din popor³². Chiar dacă nu a fost redat felul cântecelor interpretate, călătorul remarcă caracterul dual al muzicii instrumentale și vocale precum și semnalele acustice redade de buciume și trâmbițe, instrumente prezente în cadrul ospetelor dela curțile domnești din Țara Românească și Moldova³³. Dezvoltarea acestor practici instrumentale aveau la bază și evoluția muzicii apusene care marca la 1632 apariția metodei pentru trâmbiță „Modo per imparare a sonare di tromba” scrisă de italianul Fantini³⁴. Misionarul Italian Baldini prezintă în perioada în anul 1652 nunta lui Timuș hatmanul cazacilor cu Ruxandra fiica dlui Moldovei Vasile Lupu, menționând prezența lăutarilor ucrainieni³⁵ unde este sesizat și ritmul săltăreț al muzicii romilor lăutari care începuseră să abordeze un repertoriu specific delegațiilor prezente la curțile domnești³⁶. Unul dintre cele mai importante

²⁷ *Documente privind Istoria României...*, p. 157.

²⁸ *Ibidem*, p. 228.

²⁹ Theodor Codrescu, *Uricariul - Documente Slavone* (publicate cu traducere și note de Gheorghe Ghibănescu), vol. XVIII, Iași, Topo-Litografia Buciumului Român, 1892, p. 187.

³⁰ George Breazu, *PATRIUM CARMEN. Contribuții la studiul muzicii românești*, Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1941, p. 16.

³¹ Cântec popular – termen folosit doar în istoria cântecului românesc, conform George Breazu, *op. cit.*, p. 18.

³² Nicolae Iorga, *Operele lui Constantin Cantacuzino*, București, Institutul de arte grafice și Edit. Minerva, 1901, p. 65.

³³ George Breazu, *op. cit.*, p. 11-12.

³⁴ Mihail Grigore Poslușnicu, *op. cit.*, p. 547.

³⁵ Nicolae Iorga, *Istoria Românilor prin călători*, București, Edit. Eminescu, 1981, p. 224.

³⁶ Constantin Bobulescu, *op. cit.*, p. 86.

izvoare despre aspectele vieții societății românești aparține scriitorului italian Del Chiaro care redă aspecte de la curtea domnească unde în timpul servirii mesei cântau diferite muzici printre care și cea a rromilor lăutari³⁷.

2. Rolul rromilor lăutari alături de muzicile aflate la curtea domnească

Cronicarul ungar Ștefan Szamoskozy redă întrarea lui Mihai Viteazul în capitala Transilvaniei, la 1 noiembrie 1559, și surprinde caracterul național al cântecelor interpretate de către rromi lăutari aflați imediată apropiere a domnitorului³⁸

În sec al XVII-lea, în Principatele române, la curțile domnitorilor se instalează ceremonialul și obiceiurile specifice Porții otomane presărate cu elemente grecești impuse și orânduite de către domnitorii fanarioți³⁹. La curtea domnească încep să conviețuiască muzica lăutarilor, muzica ostășească, mehterhaneaua dăruită de către Poartă în semn de recunoștință a sultanului, în urma numirii și acceptării domnitorilor români. O primă relatare legată de diversitatea muzicală este cea despre domnul Grigorie al II-lea Ghica, care participa des la mari ospețe „cu cântări și cu feluri de feluri de muzici, în toate zilele”⁴⁰.

Specificul muzicilor de la curtea domnitorilor și boierilor români se structurează astfel:

- *Mehterhaneaua*, reprezintă muzica de curte, formată din instrumentiști de origine turcă, care utilizau instrumente de vânt și percuție, cu activitate specifică la prânz;
- *Tabulhaneaua*, reprezintă muzica ienicerilor conform descrierii realizate de Dimitrie Cantemir cu specific militar, având în componență instrumente de percuție;
- *Lăutarii*, erau organizați în tarafuri⁴¹ sau tacâm⁴² fără leafă, față de muzicanții turci care erau organizați în taifa⁴³ și primeau o leafă⁴⁴;

³⁷ Nicolae Iorga, *op. cit.*, p. 318.

³⁸ George Breazu, *PATRIUM CARMEN - Contribuții la studiul muzicii românești*, p. 20.

³⁹ Cristian C. Ghenea, *Din trecutul culturii muzicale românești*, București, Edit. Muzicală a Uniunii Compozitorilor din R. P. R., 1965, p. 57.

⁴⁰ Ion Neculce, *Opere. Letopiseșul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, București, Edit. Minerva, 1982, p. 725.

⁴¹ Mică formație muzicală (de lăutari), care cântă muzică populară, conform Cristian C. Ghenea, *op. cit.*, p. 62.

⁴² Formație de lăutari compusă din: violonist, cobzar, muscalagiu, conform Cristian C. Ghenea, *op. cit.*, p. 62.

⁴³ Bandă de lăutari turci, conform Cristian C. Ghenea, *op. cit.*, p. 62.

⁴⁴ Cristian C. Ghenea, *op. cit.*, p. 61-62.

Rromii de-a lungul timpului au trăit separați de slugile boierilor și ale domnitorilor amplasându-se pe ulițe locuite doar ei⁴⁵ sau în colectivități mixte cu angajați ai curților domnești. Tipuri de așezări mixte cu angajați de la curtea domnească se regăseau pe Ulița Frecăului din Iași la 1671, unde zicătorii, lăutarii⁴⁶ locuiau împreună cu mehterii de la curtea domnească⁴⁷, în timp ce în București se regăseau în Mahalalele Caimatei și Scaune⁴⁸. Aspectul unitar al muzicilor de la curtea domnească este surprins încă de la 1657 în relatarea soliei suedeze, condusă de Clas Brorsson Ralamb, care menționează zgomotul realizat de scripci, buciume, tobe care cântau în timpul momentului închinării paharelor, în cinstea sultanului și al conducătorilor din țările vecine⁴⁹.

Francisc Goscieki preot iezuit care a însoțit pe Stanislaw Chometowski voievod de Mazovia, în drumul său spre Constantinopol, remarcă fastul primirii acestuia de către Nicolae Mavrocordat, precum și prezența rromilor lăutari în fruntea alaiului alături de steaguri de oșteni, muzicile moldovene⁵⁰.

Capacitatea lăutarilor rromi de adaptare, improvizare și evoluție este evidențiată de relatarea din anul 1762, când Hamza Pașa a cerut să-i cânte mehterhaneaua domnului Grigore Callimachi în locul celei turcești, aceasta interpretând un pestref care l-a impresionat pe pașă⁵¹. Odată cu trecerea timpului se concretizează faptul că rromii lăutari încep să stăpânească repertoriile specific ceremonialelor de la curtea domnească, astfel în 1793 din relatarea unui german din cadrul soliei rusești pe nume Heinrich von Reimers, reiasă faptul că la masa oferită de Mihail Șuțu au cântat rromii lăutari sub titulatura de muzică moldovenească, reușind să înveselească audiența⁵².

Datorită productivității economice ridicate precum și calităților specifice lăutarilor atât curtea domnească de la București cât și cea de la Iași a decis la sfârșitul

⁴⁵ *Ibidem*, p.103, apud *Documente privind Istoria României...*, p. 193.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 111.

⁴⁷ Potrivit http://dspace.bcuiasi.ro/static/web/viewer.html?file=http://dspace.bcuiasi.ro/bitstream/handle/123456789/462/BCUIASI_PER_Y-173%2c%201921-1922.pdf?sequence=1&isAllowed=y, p. 12, accesat 20.01.2020.

⁴⁸ Cristian C. Ghenea, *op. cit.*, p. 103, apud. Ionescu Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 54, 319, 326, 336.

⁴⁹ Maria Holban, Maria Matilda Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, *Călători străini despre Țările Române*, vol. V, București, Edit. Științifică, 1970, p. 438.

⁵⁰ Conform <http://centrulslavici.uvvg.ro/wpcontent/uploads/2014/05/CALATORI%20STRAINI%20DESPRE%20TARILE%20ROMANE%20Vol.VIII.pdf>, p. 609, accesat la 15.01.2019.

⁵¹ *Literatură românească de ceremonial. Condica lui Gheorgachi - 1762*, București, studiu și text de Dan Simonescu, 1939, p. 311.

⁵² Maria Holban, Maria Matilda Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, *Călători străini despre Țările Române*, vol. X, partea a II-a, București, Edit. Academiei Române, 2001, p. 1139.

secolului al XVIII-lea să-i acapareze datorită nestatorniciei acestora fapt care a condus ca în 8 Noiembrie 1793 să fie dată o poruncă prin care rromii lăutari să devină rromi domnești⁵³.

Concluzii

Constatăm faptul că accentuarea prezenței rromilor lăutari se conturează din sec. al XVI-lea odată cu afirmarea meșteșugurilor la curțile boierești. Putem observa evoluția rromilor lăutari din punct de vedere social, precum și rolul de promotori ai folclorului românesc în cadrul ceremonialului organizat în Țările Române în perioada dominației Imperiului Otoman. Se remarcă faptul că meșteșugurile printre care și lăutăria au reprezentat modalități de acces la curțile domnitorilor și boierilor pentru rromi în general.

Muzica de la curțile domnești și boierești în cadrul evenimentelor cu invitați din țară și străinătate, după cum s-a putut observa în exemplele prezentate era prestată de către cântăreții liberi pentru care erau prevăzute sume de bani în buget în timp ce pentru robii reprezentați de rromii lăutari nu exista nici o prevedere.

Maniera în care muzica rromilor lăutari era prezentă la evenimentele și ceremoniile curților domnești, avea rolul de a destinde atmosfera specifică meselor, în completarea muzicilor ostășești care aveau rolul de semnalizare sonoră a diferitelor etape ale ceremonialelor mesei. Putem afirma că rromii lăutari atât în mediul populației de jos cât și în cadrul evenimentelor și festivităților sunt cei responsabili de promovarea muzicii specifice identității naționale în lipsa altor practicanți până la apariția muzicii culte.

Se evidențiază pentru lăutari rolul de mesageri prezenți la curțile domnești și boierești ai muzicii populare, tradiționale, specifică poporului român în momente istorice importante.

„Pentru joc, taraful de lăutari, e mai bun decât muzica europenească și țin mai bună măsură și îți place mai mult decât muzica cealaltă și chiar militarilor ruși din ultimul războiu cu Turcii, le plăceau mai mult lăutarii decât muzica militară”⁵⁴.

Perioada anterioară secolului al XVIII-lea va evidenția rolul lăutarilor rromi în evoluția muzicii românești, atât pe plan național cât și la nivel internațional. Prezența rromilor lăutari în preajma muzicilor străine le va permite acestora dobândirea unor calități deosebite în ceea ce privește îmbinarea stilurilor muzicale precum și posibilitatea redării muzicii străine într-o manieră remarcată ulterior de muzicieni străini.

⁵³ George Potra, *op. cit.*, p. 306.

⁵⁴ Mihail Grigore Poslușnicu, *op. cit.*, p. 628.

Transformarea statusului social pentru rromii lăutari reprezintă un proces generat în urma participării în cadrul serviciilor protocolare specifice curților domnești și boierești și nu numai.

Muzica lăutărească în aria de cercetare științifică are ca obiectiv perpetuarea și evidențierea patrimoniului cultural imaterial românesc, afectat vădit de globalizarea culturală cu posibile consecințe asupra identității.

